

Grondhouding

Grondhouding

Atelier Keramiek & Glas

LUCA Beeldende Kunst Gent

Dertien studenten van het keramiek- & glasatelier zijn op het eiland Schouwen-Duiveland op zoek gegaan naar de oorsprong van klei, hun basismateriaal. Weg van het vertrouwde keramiek & glas atelier in Gent, weg uit de schoolomgeving, zonder de vertrouwde voorverpakte klei uit de handel. Dat ze zelf klei zouden opgraven, dat stond vast. Maar de omstandigheden waarin dit zou gebeuren en de eventuele meerwaarde van deze ervaring, die kon niemand inschatten.

Via gerichte oefeningen in observeren zijn studenten zo dicht mogelijk teruggekeerd naar de primaire zintuiglijke waarneming. Tijdens de werkweek hebben ze geleerd om vragen te stellen uitgaande van wat ze voelen, ruiken, horen en zien.

In onderlinge gesprekken stelden ze vast dat de individuele observaties een samenhang krijgen indien ze daarover samen van gedachten gaan wisselen. Dat leverde een grondhouding op die ze samen met de 'rauwe' klei konden meenemen naar het atelier in Gent. Het eerste deel van deze brochure laat een methodische verkenning zien van het kleilandschap met als sluitstuk een ter plekke opgezette expositie ter afsluiting van hun verblijf op het eiland. Het tweede deel toont de artistieke onderzoeken uitgevoerd in het keramiekatelier waarbij zowel van het eiland meegenomen materiaal, als de bevindingen tijdens de werkweek in relatie tot elkaar zijn ingezet.

deelnemende studenten

Laura Beckers
Rietje Creve
Reini Declerck
Leonore Schietekat
Bloe Van Eeckhout
Atiyeh Manivipour

Emiel Caus
Alina De Pelseneer
Elvira De Pelsmacker
Lisa Roggeband
Kimberly Vanderbeken
Fay van Hees
Paulien Wellens

concept en organisatie

Anne Ausloos & Jeroen van Westen

In situ

Met een weidse horizon waarboven zon en wolken vrij spel hebben presenteert Schouwen-Duiveland zich aan een groep studenten.

De jonge glas- en keramiëkkunstenaars verkennen er een reeks plekken, zoals een erf met oude schuur, een dorpskerk, vochtig grasland en omgeploegde akkers. Het landschap waar zij doorheen bewegen is zelf dynamisch. Bij gericht kijken zien ze het verschil in begroeiing en bebouwing, in wat eigen is aan de streek en wat is ingevoerd, in wat een recent of verder verleden aan merktekens heeft achtergelaten. Ze proberen de sporen van dit langlopend proces te lezen.

In een kort moment tekenen ze wat ze spontaan zien en werken dan vanuit een volgende positie verder aan wat een ander heeft geschetst. Zo ontstaat een samengesteld landschap, een panoramisch zicht van 360° waar een boer met zijn tractor doorheen rijdt. Even vormen de studenten een centrum, zonder het middelpunt van het landschap te zijn. Toch is Schouwen-Duiveland voorlopig nog een tafereel op afstand. Daarna wisselen de perspectieven opnieuw. Nu ontdekken ze het landschap in wat het laat horen, ruiken, voelen en smaken. Details van deze zintuiglijke omgeving worden verzameld (maar laten zich niet gemakkelijk vatten). Langzaam groeit een inventaris die iets vertelt over de gelaagdheid van de locatie.

Het onderzoek kijkt ook naar de grond waarin zout of zoet water zit. Ze graven in de bodem, scannen de ondergrond, wroeten soms met handen en voeten.

Welk soort veldwerk is dit, van klei-experten die toch buitenstaanders zijn? Wat betekent het om met de voeten op en in vochtige grond te staan, een put te graven, het landschap in zijn geschiedenis te ontsluiten? Een landschap waarvan de context kan verschuiven: van macro naar micro – bijna intiem –, en van close-up naar een schaal op formaat van een kaart. Als jonge kunstenaars hebben ze geluisterd naar verhalen van landbouwers, van bewoners en van andere kunstenaars; ze hebben geleerd van het landschap en hebben hun verzamelde stalen en inzichten georganiseerd tot een grote, multimedia-installatie. Ergens in die opstelling gloeit een lichtpunt door een scherm van plastic zakjes. De lichtvlek creëert een eigen ruimte, nog onbestemd maar klaar voor nieuw artistiek werk.

Lut Pil
Vakgroep voorzitter
Keramik & Glas

Werkweek Vertrekpunt

Schouwen-Duiveland laat zich niet makkelijk lezen, het landschap is getraumatiseerd in 1953 en het genezingsproces is ingrijpend geweest. Een week lang zijn we met dertien eerste- en tweedejaars studenten keramiek-glas van de Luca School of Arts uit Gent op stap geweest om ze een landschap te leren lezen. En dat op Schouwen, een landschap waarin dat wat je ziet is niet altijd is wat je denkt. En, wat denken mensen die nooit hebben geweten dat je een landschap kunt 'lezen'? Bij binnenkomst in de oude schuur van de familie van Oeveren in Ellemeet, vraagt de gepensioneerde boer meteen of ze de schuur herkennen,...

De groep zwijgt, "of ze de bakstenen herkennen als kleispecialisten"? Aarzelend: "zijn het Belgische bakstenen?" "Ja", en Van Oeveren vertelt dat de grootvader van zijn vrouw de schuur in België heeft gekocht in 1918, ter plaatse heeft afgebroken en hier weer heeft opgebouwd. Mooi verhaal, maar wat betekent dat vragen we de groep? Al discussiërend wordt er geconcludeerd dat materiaal kennelijk schaarser was dan arbeid, en dat de boer waarschijnlijk een 'grote boer' moet zijn geweest. Dit is het ritme van leren lezen: waarnemen over laten gaan in observeren, de studenten hadden de schuur wel gezien, maar er nog niet naar 'gekeken'. Dan komt er die vraag van de boer, en de vraag is aanleiding om verder te kijken, te denken, antwoorden te zoeken, de betekenis van de waarneming te ontrafelen. En zien is dan maar een van de manieren waarop we onze omgeving

waarnemen; er is ook: ruiken, voelen, proeven, horen,... Elke student trekt een blanco naamkaartje waar wel al een afbeelding van een zintuig op staat. Onze ogen gebruiken we allemaal, maar luisteren naar een landschap, het aanraken, bewust ruiken, de aarde proeven? In groepjes van twee verdeeld, vertelt de een de ander, en omgekeerd, wat voor hem of haar de mooiste plek is, een beschrijving zonder een plaatsnaam te noemen. Vaak zonder het bewust te zijn heb je al een 'standaard' waaraan je een nieuwe plek afmeet. Het begrip mooi blijkt dan voor iedereen zo verschillend dat we ons realiseren preciezer te moeten formuleren om de ander 'mee te nemen' naar het landschap zoals je dat zelf ervaart.

Nu iedere deelnemer aan de werkweek een zintuig is toebedeeld, worden er ook twee vaste groepen gemaakt. Iedere groep maakt op verschillende locaties een cirkeltekening. De deelnemers gaan ruggelings in een cirkel staan en ieder tekent gedurende een minuut wat hij/zij voor zich ziet. Dan legt men de tekening op de grond en schuift een plaats op in de cirkel. Hij/zij neemt de tekening die voor hem/haar ligt op en voegt eraan toe wat hij/zij vanuit dit standpunt ziet. En zo schuift men steeds een plaats op tot de cirkel rond is. Dan worden alle tekeningen op de grond gelegd en de plek besproken. Eerst de visuele impressie, dan kleuren, geuren, gebruik van de plek, aangeven van wat je ziet tot aan de horizon. Rondom! Tegenstellingen benoemen en samenhangen zoeken. Zo vaak sta je niet een kwartier echt stil bij een plek! Welke vragen komen er bovendien?

Vragen die we nu niet beantwoorden, maar meenemen op onze tocht om ze steeds terug te laten keren, op zoek naar informatie in het landschap die helpt de vragen te beantwoorden of scherper te stellen. Op deze eerste plek is de vraag uiteindelijk, wat verandert sneller, de recreatie of de landbouw? Een grote nieuwe trekker met enorme blinkende ploeg bewerkt het land waarop we staan te tekenen, links en rechts recreatieparken, achter ons de lege schuur uit 1918 van de boer die niet meer ploegt, geen land meer heeft.

Excursie

De vredige stilte van een kerkdorp. We staan bij de toren, waarop de hoogte van het waterpeil van 1953 is aangegeven. Welke van de huizen die we zien dateren van voor de ramp? Welke zijn erna gebouwd? Wie van de mensen die hier wonen heeft zich toen op het dak in veiligheid moeten brengen? Hoe is het hier weer zo mooi geworden? Mooie vragen ... De ene groep staat voor een tweede cirkeltekening in het natuurgebied van Plan Tureluur, de andere groep staat er hoog boven op een toren. Beide vragen zich af of het landschap hier oud of nieuw is?

Zintuiglijke waarneming

Aansluitend op de tweede cirkeltekening, volgt ieder voor zich zijn/haar zintuig en verzamelt 'binnen' de reikwijdte van de cirkeltekening geur, beeld, gevoel, smaak, geluid. Sommige passen in zakjes, andere niet. Per zintuig worden er groepjes gevormd die proberen op een vel papier het gebied te karakteriseren vanuit de invalshoek van hun zintuig. Dit is eigenlijk een vorm van karteren: ervaringen bundelen, abstraheren, terugbrengen naar een essentie, en dan communicatief maken door een goede legenda. Wat is het meest intrigerende wat je via je zintuig hebt gevonden? Kun je je inleven in dat wat je vondst heeft voortgebracht? Kun je in dit landschap zijn als een gans, als zeekraal, als een schaap, als ...

Biografie

De derde cirkeltekening maken we op een bijzonder punt. Dicht bij de Plompe Toren, waar de (lage) oude dijk de nieuwe dijk op deltahoogte raakt, kijken we over de Oosterschelde, zien de dam,... Zo veel te zien in één beeld; de vragen zijn talrijk. In plaats van die onmiddellijk te willen beantwoorden, vragen we om een biografie op te stellen van deze plek: 10.000 jaar geleden, 1000 jaar geleden, en over 100 jaar. Als we dat bespreken wordt steeds duidelijker hoe klimaatsveranderingen al eerder hebben plaatsgevonden, dat het land is gesedimenteerd op het overgangsgedebied tussen de grote rivieren die klei aanvoerden en de zee die vooral zand bracht. Soms vormden zich duinenrijen met zoetwater-moerassen erachter

waar klei kon bezinken, dan weer nam de zee het land over. Tot de dijken werden gebouwd, bewoog de bewoning op dit ritme mee. En toen de dijken braken, verloor het cultuurland dieren en mensen. De plompe toren is een stille getuige. Natuur die we er nu zien is hier een daad van cultuur. De ruimte is gemaakt en bestemd door de cultuur, maar het zijn vervolgens wel natuurlijke processen die het ingerichte land verder vormen. Welke keuzes maken we in de toekomst als het klimaat versneld verandert door menselijk ingrijpen?

Expeditie

Nu duidelijk is geworden dat de grond onder onze voeten op Schouwen al heel wat heeft meegemaakt, worden de studenten uitgenodigd om letterlijk de diepte in te gaan. Wat zijn de sporen die de tijd heeft achtergelaten in het landschap? Het graven van een gat is graven in de tijd. Probeer met alle zintuigelijke aandacht die denkbaar is het gat te graven. De verschijnselen te analyseren en te combineren. Blijf ook dicht bij jezelf, zoek klei, jullie materiaal! Maar in de bodem is klei anders dan als jullie het voorverpakt in de handel kopen. Sta open voor verhalen die de eigenaar van de grond heeft over de klei op deze plek. Zijn/haar belang geeft een totaal andere invalshoek op de bodem.

Eén team graaft een gat alsof het niet moeilijk is, een ander wordt meer dan een uur rondgeleid door de boer, een andere groep graaft een heel diepe kuil en registreert de kleinste verschillen, en de vierde groep gaat uit zijn dak, duikt letterlijk de diepte in, proeft de klei, wordt klei. Een van de grondeigenaren kijkt het een kwartier aan, en zegt dan: "Er wordt hier hard gewerkt, maar is dit nu 'werk'?" De waardering voor elkaars inzet is er, maar de kennis en inzicht in elkaars werelden vragen meer. Ja, allemaal vinden ze klei, maar ook zand en stank van rottende planten, veen, en verschillende kleuren klei, en ja ze zien duidelijke gelaagdheid, herkennen de bouwvoor, leren van een boer wat afslibbaar is, een methode om te kunnen bepalen hoeveel kleideeltjes er in een grondmonster zitten. Waar komt dat zand vandaan? Waarvandaan de klei? Hoe? Wanneer? En dat veen, wat is veen?

Gastlezing I Jeroen van Westen

Jeroen van Westen heeft het over de leesbaarheid van het landschap, waarom zou je het willen kunnen lezen? Omdat het landschap een fysiek geheugen is van onze cultuurgeschiedenis. Het landschap is dynamisch, steeds reageren natuur en cultuur op elkaar, of cultuur op cultuur. Bij iedere verandering blijven er ook dingen gelijk, een structuur, een gebouw, en als je rondom kijkt en je zou een jaartal moeten kleven op dingen die je ziet, dan zie je dingen die teruggaan tot diep in de geologische geschiedenis naast zaken die er recent zijn bijgekomen. Soms zijn de tegenstellingen groot, vaker kun je een samenhang tussen een en ander ontdekken. Hoe sneller de veranderingen gaan, hoe grootschaliger,

des te moeilijker is het om toegang te blijven behouden tot ons fysieke culturele geheugen, en zonder geheugen is het moeilijk, zo niet onmogelijk, om zinvolle volgende stappen te plannen.

Leesbaarheid is een metafoor, het landschap ervaar je in eerste instantie via je zintuigen. De waarneming wordt gestuurd door het geheugen -culturele bagage- en de geest kan samenhangen ontdekken en/of scheppen, kan nieuwe vragen ontwikkelen. Van Westen werkt als kunstenaar mee aan transformaties van het landschap. Meelezend op zoek naar wat het landschap, het geheugen van de eigen cultuur, heeft opgeslagen van onze relatie met de natuur. Daarin zoekend naar wat kan bijdragen om nieuwe taken, gevoelens, waarden te ontwikkelen. En soms om via 'leestekens' de leesbaarheid te versterken, waarbij vraagtekens waarschijnlijk wel de sterkste oproep tot betrokkenheid zijn.

Gastlezing II Marinus van Dijke

De kunstenaar Marinus van Dijk is geboren op Schouwen en woont er nog steeds. Als zoon van de vuurtorenwachter heeft hij van nature een blik die zoekt naar overzicht, naar verbanden tot over de horizon. Hij reist graag, maar steeds keert hij terug naar het uitgangspunt, een waai-gat in het duin. In feite staan in zijn werk de elementen centraal, de niet menselijke krachten die het landschap vormen, het weer, het klimaat. En binnen dat krachten-spel lijkt de wind zijn favoriet; je ziet hem niet, de wind, totdat hij zijn aanwezigheid verraad door de wuivende begroeiing,

door opwaaiend zand. Marinus experimenteert met instrumenten en technieken om de soms subtiele veranderingen zichtbaar te maken, binnen onze waarneming te brengen. Veel van zijn werken lezen als seriële kaarten, als zintuiglijke cartografie.

Gastlezing III Jaap Verseput

Akkerbouwer Jaap Verseput heeft een prachtige Schouwense familienaam. Verseput betekent 'put met zoet water', 'fresh water'. Op de Zeeuwse eilanden is zoet water erg waardevol, want er valt relatief weinig regen, het is er winderig, de verdamping is groot en veel zonuren. Naast zijn akkerbouwbedrijf is Jaap ook cineast, hij verzamelt films, speelt in een band, organiseert een jaarlijks muziek- en poëziefestival, heeft kunstroutes uitgestippeld, ... bijna alles op zijn boerderij. Hij wil het niet te lang hebben over afslibbare grond, over zavel, over kreekruigen, maar legt ondertussen veel uit en toont een

paar korte films uit 1953-54 waarop te zien is hoe het land na de ramp weer 'klaar gemaakt' wordt voor de landbouw. Door deze films en de verhalen komen de kuilen van de dag tot leven, vertellen over het verleden. Toch noemt Jaap de Schouwense bodem 'verse grond': ieder jaar opnieuw een cyclus van zaadje tot oogst!

Expositie 'mapping'

Met alle beelden, geuren, kleuren, materialen, en verhalen terug naar de schuur, een hele dag werken om de onderlinge verbanden duidelijk te maken en in een installatie te tonen, over wat er is gelezen in het Schouwense landschap. In twee groepen verzamelen de studenten eerst individuele ideeën, die dan gezamenlijk worden besproken op inhoud en betekenis. De groepen presenteren aan elkaar de gedachtegang over de uitgangspunten van de presentatie. In dat overleg ontstaat ook het idee om een driedimensionale cartografie te ontwikkelen waarin alles wat onderweg gemaakt en verzameld is,

een plaats krijgt. Gaandeweg wordt duidelijk dat de werkplaats en de winkel niet om de hoek zijn, zodat er wordt gewerkt met wat er in de schuur en op het erf beschikbaar is.

Stranden

- Familie / Watersportstrand
- Natuurstrand
- Familiestrand
- Familie / Sportstrand
- Watersportstrand
- Rolstoel toegankelijk
- Naturistenstrand
- VVV-kantoor / Tourist Information
- Vuurtoren / Leuchtturm
- Molen / Mühle
- Kasteel / Burg
- Ziekenhuis / Huisartsenpost / Krankehuis / Hausarztposten
- Zwerfvliegveld / Segelfluggplatz
- Sluis / Schleuse

4 lokaties waar nut gepresteerd is

20,5 cm

27 cm

9 m

Groep Ellemeet

Kimberly Vanderbeken, Paulien Wellens, Bloe Van Eeckhout en Atiyeh Manavipour

Gastheer: Dhr. en Mevr. van Oeveren- van Gast

Groep Noordwelle

Fay van Hees, Emiel Caus en Laura Beckers

Gastheer: Martien Moermond

Groep Schelphoek

Alina De Pelseener, Elvira De Pelsmacker, Lisa Roggeband

Gastheer: Willem Smallegange

Groep Elkerzee

Rietje Creve, Leonore Schietekat en Reini Declerck

Gastheer: Cees Padmos

Studenten aan het woord

“... Met mijn zintuigen op zoek naar wat aanspreekt, vond ik vooral kleine plantjes, takjes en bloemetjes, gefascineerd hoe fijn en en breekbaar zo'n geheel van kleine elementen kan zijn. Voor mij is die gevoeligheid en breekbaarheid iets wat ik wil tot uiting brengen in mijn werk ...”

Alina De Pelseeneer

“... Tekenend in de cirkel zag ik eerst de schaduw van een boom op de grond. terwijl een ander eerst het blauwe dak zag. Er ontstond een conversatie op papier van interpretaties van wat we samen zagen. Doordat ik m'n ogen had gesloten, concentreerde ik me enkel en alleen nog op de geuren rondom me. Ik had er nog nooit bij stil gestaan hoeveel verschillende geuren er in een landschap zijn ...”

Atiyeh Manavipour

“... Het fascinerende aan onze opgegraven klei is dat we geen twee keer hetzelfde resultaat zullen hebben. Het is alsof elk klein stukje grond zijn eigen verhaal te vertellen heeft. Het verhaal van ons stukje werd pas spannend nadat we de klei tot 1250°C hadden opgewarmd en de saaie tinten oranje plots veranderden in opgezwollen bruinen of extreem gekrompen bordeauxkleuren ...”

Bloe Van Eeckhout

“... We verplaatsten ons een volledige week op de fiets en bekeken zo het landschap op een andere manier. Door de grote open vlaktes en snijdende wind begon ik te denken aan andere omgevingen om werk in te presenteren. De uitdaging om van verschillende inzichten binnen de groep naar één presentatie te komen vond ik interessant omdat een presentatie voor mij altijd erg persoonlijk is. Nu moest ik dit standpunt loslaten om ook tot andere manieren van presenteren te komen waar ik voordien nog niet aan gedacht had ...”

Elvira De Pelsmacker

“... Eén van de dingen die ik zeer fijn vond is dat we bijna alles in groep deden. Er was minder een gevoel van hiërarchie maar meer een gevoel van samenhang. Door andere meningen heb ik vaak dingen op een andere, nieuwe manier leren bekijken en benaderen. De groeps-tekeningen, en expositie zijn een mooi voorbeeld van hoe deze samenwerking tijdens ons werkproces tot een uniek resultaat kan leiden ...”

Emiel Caus

“... Door ook via de zintuigen van een ander te “kijken” leer je aspecten van je omgeving te bezien die daarvoor verborgen waren onder je eigen ervaringen. Je leert je volledig onderdompelen in de omgeving, op elke mogelijke manier. Dingen die je in het begin niet ziet, komen na veel graafwerk altijd boven. Hierdoor ontstaan er nieuwe inzichten en conclusies ...”

Fay van Hees

Nu we zelf de natuur zijn in gegaan om klei op te graven, besef ik beter waar het materiaal vandaan komt. In Zeeland was de samenstelling van de bodem en de geschiedenis ervan veel belangrijker dan het zoeken naar plastische klei. Natuurklei is niet bewerkt of aangepast aan bepaalde eisen, natuurklei reageert anders dan de voor ons keramisten ‘gewone’ chamotte klei. De kleur is anders, alsook de krimp en zijn gedragingen. Dit doet je nadenken over de mogelijkheden die dit met zich meebrengt. Zo kun je met het opkoken van de klei of het krimpproces spelen, zodanig dat die reacties bijdragen aan het werk. Ikzelf speel in m'n werk niet met krimp of zwellingen, maar het is wel iets dat in je achterhoofd blijft spelen ...”

Kimberly Vanderbeken

“... Proeven, ruiken, voelen, zien en horen. Zelf zou ik nooit eerder zo diep op sommige kleine dingen zijn doorgedaan, terwijl ik nu soms echt geboeid werd door die zelfde kleine dingen gewoon door ze op een andere manier te bekijken. Het graven van de put vond ik het leukst. Het was een heel avontuur om zo diep in de aarde te ploeteren. Elke laag was een nieuwe ontdekking met een andere structuur. Ook heb ik de lege kleizakjes samengebracht met mijn kleine verzameling dingetjes waarmee ik gewerkt heb voor de zintuigenopdracht tot een compositie op de muur ...”

Laura Beckers

“... De klei was overal om je heen zichtbaar en voelbaar, vooral aan je schoenzolen. Het was dan ook onmogelijk om eraan te ontsnappen. Door het opgraven van de klei was er een directe verbinding, een soort connectie tussen mijn handen en de verschillende texturen. De in het landschap verzamelde klei waarmee wij nu aan de slag gaan in het atelier is dus het resultaat van de omgeploegde aarde en dus werken we nu met een ‘omgekeerde wereld’ ...”

Leonore Schietekat

“... Laag per laag zagen we grond van verschillende texturen en kleur. Van een bruine korrelige droge grond tot een plastische natte blauwgrijze grond. Erna zwart en dan terug die grijze kleur. Daarna stootten we op zout grondwater en konden we niet dieper meer graven.

We noemden het een ‘tiggerput’ wegens de verschillende tinten koperkleurige korreltjes die we tegen kwamen. Ander typerend kenmerk voor onze klei is dat we zoute grond en dus ook zoute klei hadden. Het was ook zalig om lekker buiten te werken, met je vieze handen en je laarzen in de modder te staan. Alles te ruiken en te horen om je heen, het deed me deugd ...”

Lisa Roggeband

“... Unaware of what lay ahead, off we went, like explorers into the unknown. Biking against the vigorous winds of the island, Schouwen-Duiveland. The environment immediately gave a serene feeling, with the flourishing farmlands almost touching the brink of the calm sea. Only later that week, would we learn of the astonishing past of these tranquil grounds, and the possibilities of what its future holds for the island.

I was given the sense of hearing. Besides hearing my own heavy breathing whilst biking, I also got in touch with distinctive animals noises, as well as the scarcely heard sounds of the wind passing through the tall grass. A sound so fine, I often long to hear it again. This exercise made me realise that we take our senses for granted ...”

Paulien Wellens

“... Toen we onze zintuigen moesten gebruiken om het landschap beter te leren kennen, leek het of je effectief één werd met het landschap. Je leerde je omgeving op een andere manier kennen dan je eigenlijk gewend bent. Door de zintuigen-opdracht werden mijn cirkeltekeningen anders van opvatting. Als zintuig had ik ‘voelen’ en dit wou ik in de tekeningen versterken. Door de lijnen gevoeliger te maken kreeg men een heel ander zicht ...”

Rietje Creve

“... Mijn bewondering voor de opdrachten en de omgeving rondom, werd elke dag groter. Ook toen we de klei zelf eigenhandig ontgonnen was zo'n confronterend moment. Nooit eerder had ik de grond waarop we lopen als zoiets waardevols bekeken. Elke laag heeft zijn eigen textuur, kleur, samenstelling. Ons interesseerde natuurlijk vooral de plasticiteit van de klei. Maar daarnaast zijn er nog zoveel andere kenmerken van deze grondstof, eigenschappen waarbij we nooit stilstaan. Deze werkweek is voor mij heel vruchtbaar geweest omdat ik ervaren heb dat ik mijn zintuigen intenser kan gebruiken, of zelfs uitgaande van één zintuig de omgeving rondom mij kan verkennen ...”

Reini Declerck

Colofon

Deze uitgave is een initiatief van studierichting Keramiek & Glas, Academiejaar 2015-2016
Academische Bachelor- en Master opleiding LUCA campus Sint-Lucas
Beeldende Kunst Gent

concept en organisatie

Anne Ausloos en Jeroen van Westen

grafisch ontwerp

Lander De Coster

fotografie

Jeroen van Westen en Anne Ausloos

dankwoord

Dat er gegraven kon worden in grond en geschiedenis is mede dankzij de akkerbouwers het echtpaar van Oeveren-van Gast, Martien Moermond, Willem Smallegange en Cees Padmos. Marinus van Dijke was onze gids op het eiland, kunstinstelling de Bewaerschole sponsorde fietsen, Sabine Deroo zorgde dat we niets tekort kwamen, hartelijk dank!

www.lucakeramiekenglaskunstgent.be
www.sintlucas.org
www.bewaerschole.com

LUCA
SCHOOL
OF
ARTS

